

**Philippi Ecclesiae Eystettensis XXXIX. Episcopi. De
Eivsdem Ecclesiae Divis Tvtelaribvs. S. Richardo. S.
Willibaldo. S. Wvnibaldo. S. Walpvrga. Commentarius
nunc primum evulgatus**

Philipp <Eichstätt, Bischof>

Ingolstadii, 1617

I. De scriptoribus vitæ VWillibaldinæ, VVunibaldinæ & VWalpurginæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70477)

OBSE RVATIO-
 NV M IN COMMEN-
 TARI VM PHILIPPI E-
 PISCOPI EYSTETTENSIS, DE
 VITA ET REBVS GESTIS SS. RI-
 CHARDI, WILLIBALDI, WVNI-
 baldi & Walpurgis.

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

*De descriptoribus vitæ VVillibaldina, VVu-
 nibaldina & VValpurgina.*

VITAM & res gestas S. Willibaldi litteris
 mandauit I. Sanctimonialis illa, quæ *Ho-
 deporicon* seu *Itinerarium*, Hierosolymita-
 num S. Willibaldi conscripsit; quod ex-
 stat Tomo IV. Antiquæ lectionis; vbi etiam D. Cani-
 sius disquirat, num Monialis ista fuerit ipsa Walpur-
 gis, soror Willibaldi; an aliqua alia. Et credibilis est
 aliam fuisse, ob rationes, quas ibidem D. Canisius ad-
 ducit, tamen Adalbertus Abbas Heidenheimensis
 pro certo habet, S. Walpurgâ de rebus gestis fratrum
 suorum

suorum Willibaldi & Wunibaldi commentaria scripsisse, profitetur enim nō semel, se ex his lucubratione suam de S. Willibaldo & Wunibaldo contexuisse. Eiusdem sententiæ est Medibardus in Rhythmis de S. Walpurga. *Superstes, inquit, utrique fratri, utriusque breuiter, sed veraciter conscripsit vitam insignissimam.* Quanquam errat, cum Walpurgam utrique fratri superstitem fuisse ait; mortua enim est ante Willibaldum, ut testatur Philippus & alij. Vtrum autem Adalbertus *Hodæporicon*, &, historiam Willibaldinam, quæ Tomo I V. Canisiano exstant, significet; eaque à S. Walpurga conscripta crediderit, an alia commentaria ab eadem virgine elaborata viderit, affirmare non habeo. Certè pleraq; si non omnia, quæ Adalbertus adfert, in historia Willibaldina & in *Hodæporico* inueniuntur; quod *Hodæporicon* stylo paululum limatiore Anonymus quidam reddidit, recisis nonnullis, ut Tomo I V. *Antiquæ Lect.* videre licet.

II. Eandem vitam Willibaldinam in literas retulit Reginoldus XI. Eystettensis Episcopus, teste Bruschio in Catalogo. Num verò Historia, quæ Tom. I V. *Antiq. Lect.* inserta est, sit illa, quam Reginoldus scripsit, non facile dixerim.

Jdem Reginoldus Musices peritia pro temporum illorum ratione excellēter instructus, rhythmis quoque ad Musicos modulos accommodatis S. Willibaldum cohonestauit; de quo Anonymus Auctor, qui sub Gundakaro II. huius nominis Eystettensi Episcopo vixit, ista. *Reginoldus, accepto Episcopatu summo studio summaq; deuotione, historica de S. Willibaldo carmina composuit, totamq; scientia sua vim in his decorandis*
atque

atque mirabiliter variandis excitauit. Hinc est enim, quod quibusdam Responsorii longissimas in fine notulas apposuit, eisdemq; notulis versiculos, instar sequentiarum, subiunxit. Quod quidem intertio, sexto, & nono fecit. Et tertio paucos versiculos, sexto plures, nono dedit plurimos. Sed vide ordinem. Tertio minimum iter, id est, initium peregrinationis attribuit, scilicet, ubi de patria exiit. Sexto maius, quo Romam venit. Nono maximum, quo Hierosolymitani itineris qualitatem in versiculis noni Responsorij conatus est exprimere. Nam quemadmodum sanctissimus viator noster de Italia in Graciam, de Gracia in Iudam, iterumque de Iudaea in Graciam, de Gracia in Italiam, & inde huc ad nos vsque saluus peruenit: ita solertissimus noster Musicus primò latinos, dein grecos, mox hebraeos, iterumq; grecos, ad ultimū latinos fecit versiculos. Hucusque Anonymus. Sed num hæc Responsorioria, & tam exarsciata cantica & carmina alicubi supersint, nescio. Hoc scio, in Breuiario & Missali Eystettensi non comparere.

III. Vitam Willibaldinam ad posteritatis memoriam transmittere studuit Philippus XXXIX. Eystettensium Episcopus, quem nunc primū in lucem proferimus; hætenus enim in membranis, calamo exaratis delituit; nisi quod superioribus annis Reuerendissimus Dominus Laurentius Eyszephius, Suffraganeus Eystettensis, epitomen quandam inde confecit, & euulgauit in charta, vt vocant, patente: & cum commentarius Philippi non tantū contineat res gestas S. Willibaldi; sed & nonnulla de SS. Richardo, Wunibaldo & Walpurga delibet, epitome Eyszephianna de iisdem Sanctis nequaquam siluit. Quidquid autē Philippus in hac lucubratione adfert, id se ex antiquioribus monumentis accepisse non semel testatur.

De S. Richardo nihil ex instituto, quod ego quidem compererim, reperitur, præter id, quod Tomus I. Surij ad VII. diem Februarij suppeditat. Epitaphium, nonnulli indigitant.

S. Wunibaldi vitam sanctimonialis Heidenheimensis conscripsit, stylo impolito & prorsus inculto, quam inuenies Tomo IV. Canisiano, sed sine mutilam, quamuis pauca deesse videantur. Vterq; tamen codex manuscriptus Arcis Willibaldinæ, verbis illis terminatur: *Et gaudens pergebat, qui tristis veniebat. Omissis illis, quæ in Canisiana editione subiunguntur, ut probabile sit, editioni Canisianæ potius aliquid superesse, quàm deesse.*

Scripsit etiam S. Walpurgis de rebus gestis & miraculis S. Wunibaldi, testibus Philippo cap. 28. Adelberto & Medibardo, de quibus supra. Quæ scriptio vel periit, vel alicubi adhuc delitescit; nam illa quæ Tomo IV. Canisiano inserta est, ab alia manu venit. Adfert Philippus in hoc suo commentario non pauca de S. Wunibaldo, cuius acta longè antè scriptis illustrauerat Reginoldus Episcopus, teste Bruschio, sed scripta hæc vel interierunt, vel alicubi adhuc cum blattis & tineis, cumque situ & puluere bellum gerunt.

De eodem Sancto edidit ante paucos annos non ineruditum commentariolum, R. P. Carolus Stengelius, Ordinis D. Benedicti, Augustæ Vindelicorum, ad S. Vdalricum Professus, interspersis haud paucis de S. Richardo, de S. Willibaldo, de S. Walpurga, deq; eorundem cognatis, S. Bonifacio, S. Willibrordo, & S. Sola.

Res S. Walpurgis proprio syntagmate complexus est Philippus, quod Tomo IV. Antiq. Lect. leges. Ex quo

quo iussione Monialium Walpurgensium confecta est illa Epitome, quam non ita pridem publicauit D. Petrus Steuartius, Academiae Ingolstadiensis Professor & Procancellarius. Philippum antecessit Wolfardus Hasenriedensis, qui vitam & miracula D. Walpurgis quatuor libris exposuit; quos Erckanbaldo Episcopo Eystettensi dedicauit, duos priores, quamuis non integrè, vulgauit Tomo IV. D. Canisius. Omnes & integros, adiunctis tamen Canisianis, debet lector D. Steuartio, qui ex Codice manuscripto eos exscribendos, & in lucem promendos curauit.

Porro miracula S. Walpurgis, quæ Wolfardus soluta oratione exsecutus est, rhythmis inclusit *Medibardus* seu *Medingaudus*, cuius metricum laborè nunc tandem in publicum proferimus; commodissimè Wolfardo Steuartiano iungi potuisset, si cum excuderetur, ad manum manuscriptus codex fuisset.

De Wolfardo hanc historiolum reperi in Anonymi, de quo antea, syntagmatico. *Cum grauitè contra Episcopum (Erckanbaldum) deliquisset, & in carcerem missus, veniam per neminem impetrare potuisset, egomet, inquit, intercessor mihi fiam, factus q̄, in carcere historicis de sancta VValpurga carminibus, tandem egredi permissus, ut ante Episcopum venit, nouum illud sancta Virginis Responsorium alta voce percantauit, sic q̄, non solum veniam, verum etiam honorem & remunerationem promeruit.*

Supradictis scriptoribus omnibus antiquior est S. Willibaldus, quem sororis suæ Walpurgæ vitam, in literas misisse, scribit Balæus Centuria secunda scriptorum Britannia, & Centuriatores Cent. IIX.

Idem Balæus Cent. VII. alium vitæ Walpurginæ scriptorem nobis suppeditat, Ioannem videlicet Pole

seu Polum, illustris generis sacerdotem; ipse per calumniã *sacrificulũ* appellat: qui in Italiam profectus, *Richardi cuiusdam Anglorũ reguli Sarcophagum in quodam pagoreperit*. Siccine Luca nobilissima & amplissima, Hetruriæ civitastibi pagus est? Ibi enim sepulchrum S. Richardi visitur. Nec alibi Polus iste Sarcophagum S. Richardi reperire potuit, quàm Lucæ. Quid amplius Balæ? *Ex cuius filie VValpurgæ, mulieris olim Anglica, amore, vel saltem ad eam, ut loquuntur, deuotione, quidquid monumentorum veterum illic reperire poterat, arrepto statim calamo, membranis tradidit*. Bonum factum, ô Balæ, vtinam Poli huius lucubratio non ad tuas, sed ad nostras manus peruenisset. S. Walpurga *mulier* fuit; sed sancta & virgo, in eius cultum meritò accensus est Polus, quandoquidem nō ignorabat, eam cum Deo in cœlis immortalem vitam agere; Itaque si vitam S. Walpurgæ vno libro, & vno itidem miracula eius complexus est, fecit, quod pietas & reuerentia exigebant; qui, si scribit, magnum illud Dei pare dicatum templum Antuerpiæ primitus à S. Walpurga constructum esse, causas sine dubio, cur id scriberet, habuit. Ego cum Auctorem istum non viderim, nihil quod aut affirmem, aut negem habeo. Claruisse fertur Polus anno M. CCCC. XXX. mortuus & sepultus Colonia.

Addatur deniq; Adelbertus Abbas, qui sub Eugenio III. Pont. Max. syntagma quoddam de tribus his Diuis collegit, tamen si potissima eius cura est ostendere, quomodo Monasterium Heidenheimense à S. Wunibaldo conditum, & postea ad Canonicos seculares translatum, opera Eugenij III. Rom. Pont. & Eberhardi Episcopi Bambergensis ad Ordinis Benedictini professores redierit.

Silen-

Silentio hîc præterire nequeo clarissimum, mihi que, dum viueret, amicissimum virum *D. Henricum Canisium* SS. Canonum in Academia Ingolstadiensi Professore celeberrimum, quem de Diuis Eystettensis Ecclesiæ quàm optimè meritum esse, nemo sanæ mentis abnuerit: cùm eis vitam quodammodo apud homines restituerit, vindicatis in lucē Commentariis, quibus eorum præclare facta explicantur: Ipse enim Tomo IV. Antiquæ Lætionis vitam geminam S. Bonifacij euulgauit; alteram, scriptam ab Othlono, alteram, à S. Willibaldo. Ipse eodem Tomo, cùm alia ad S. Willibaldum pertinentia, tum duplex eiusdem Hodœporicum seu Itinerarium protulit. Ipse S. Wunibaldi vitam antea nō visam lectoribus legendam exhibuit. Ipse Commentarium Philippi Episcopi Eystettensis de vita S. Walpurgis, & alterum Wolffhardi Hasenrietani de miraculis eiusdem sanctæ Virginis publicauit, vt proinde & lectores, & Biographi, & ipsi Diui nostri laboribus Canisianis gratias debeant; quas eum à cœli indigenis iam accepisse ipsa infelicissimam illorum societatem cooptatione; nullus dubito, & vt non dubitem facit vita semper inculpate ac innoxie acta; & si quisquam est, cuius tumbæ meritò adscribatur:

INTEGER VITÆ SCELERIS QVE PVRVS
is Henricus Canisius est.

Circumferuntur de iisdem Diuis Eystettensibus quædam vernaculo idiomate, quorum pars edita, pars inedita; nam quæ ex Codice Walpurgensi latinè publicauit D. Steuartius, ea quoque in Germanicam linguam translata sunt; sed typis non excusa, tametsi digna typis, vt & latinæ linguæ imperiti intelligant,
quàm

Hierem. 6.

quàm procul à maiorum suorum tramite abscefferint; qui malunt iam aures dare Luthero vel Caluino, quàm fratribus S. Walpurgæ, Willibaldo & Wunibaldo. *State super vias*, monet Propheta, & videte & interrogate de semitis antiquis, qua sit via bona, & ambulate in ea: & inuenietis requiem animabus vestris. At quis fructus huius tam fructuosæ & salutiferæ admonitionis? Et dixerunt: Non ambulabimus; Et constitus super vos speculatores: Audite vocem tubæ (Willibaldinæ & Wunibaldinæ) & dixerunt: Non audiemus. Quis obstinatæ huius pertinaciæ finis? Ecce ego adducam mala super populum istum: fructum cogitationum eius: quia verba mea non audierunt & legem meam (per Willibaldum & Wunibaldum annunciatam) proiecerunt.

CAPVT II.

Etymon, originatio & diuersitas scripturæ nominis Villibaldi, aliorumq; huc pertinentium.

IN omnibus ferè huius generis vocabulis, quæ à septentrionalibus populis fluxerunt, magna apparet scripturæ varietas, quam, si nomen Villibaldi non effugit, quid mirum? Hinc legas: Villibaldus, Vilibaldus, Vilbaldus, Bilibaldus, Bilbaldus, Villiboldus. Frustra enim sunt, qui separant; cum a & o in his permutare perquam solenne fuerit: nam cui ignota sunt ista? Reginaldus, Reginoldus, Arnaldus, Arnoldus, Magnoldus, Magnaldus seu Magnoaldus, Bernoldus, Bernaldus? Apud Auentinum hominem nouendorum vocabulorum cupidissimum lib. 3. Annalium Boicorum inuenies Vileualdum; & fratrem eius Vvebal-